

ชูชาติพรรณ : ว่าด้วยเรื่องการศึกษา

รศ.ชูชาติ ธรรมเจริญ

Chuchaat.t@chula.ac.th

แม้ผู้เขียนจะมีประสบการณ์ด้านการสอนเคมีขั้นสูงที่ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มานานกว่า 37 ปี ต้องยอมรับความจริงว่าผู้เขียนมิใช่ นักการศึกษา เนื่องจากมิได้เข้าศึกษาในหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาและไม่เคยเรียนรู้วิชาครูจากการเข้าชั้นเรียนแม้แต่ชั่วโมงเดียว การหาความรู้ทางการศึกษาทำโดยศึกษาด้วยตนเอง สังเกตวิธีการสอนของปรมาจารย์ผู้มากประสบการณ์แบบที่ชาวบ้านเรียกว่า “ครูพักลักจำ” แล้วนำสิ่งดังกล่าวมาปรับ-ปรุง-เปลี่ยน-แปลง แก้ไขให้ได้วิธีการที่น่าจะดีพอในระดับหนึ่ง ในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่บัณฑิต นักศึกษา ตลอดจนภาคประชาชน

โดยความเห็นส่วนตัวนั้นหน้าที่ของ “ครู” หรือ ผู้สอน ผู้บรรยาย องค์กรปาฐก แล้วแต่จะเรียกขานคือ “Simplify a complicated thing” มิใช่ “Complicated a simple thing” และได้้นำแนวคิดดังกล่าวแล้วมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนซึ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นหลัก (outcome) โดยเริ่มจากการวางกรอบขององค์ความรู้ในภาพรวมเพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบสถานภาพโดยรวมของวิชาที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่แล้วจึงระบุความรู้เฉพาะที่ต้องการศึกษา อันจะนำมาซึ่งความเชื่อมโยงของตัวศาสตร์เองกับศาสตร์อื่น ๆ โดยมุ่งเน้นถึง : **รู้-เข้าใจ-ใช้เป็น-เห็นปัญหา-ค้นคว้าได้-ทำนายถูก-ปลูกผลเอง-เคร่งคุณธรรม**

ในการเรียนรู้นั้นสิ่งที่นิสิตต้องได้คือ มโนทัศน์ (Concept) และ Mechanical procedures ซึ่งมุ่งเน้นทั้งทางด้าน mathematical meaning และ physical meaning ควบคู่กันไป จะแยกออกจากกันมิได้ เปรียบเช่นร่างกายและจิตใจไม่สามารถแยกออกจากกันฉันใดก็ฉันนั้น

แม้การศึกษาจะไม่มีสูตรสำเร็จ (panacea) แต่พอประมวลได้ว่า คนเราไม่ว่าจะศึกษาสาขาวิชาใด ๆ ในฐานะที่เป็นมนุษย์ควรมีสิ่งต่อไปนี้ร่วมกัน คือ

1. สามัญสำนึกผนวกกับ legal mind จะทำให้ รู้-คิด-ชอบ-ชั่ว-ดี
2. ตรรกะ-ภาษา-ธรรมะ ทำให้คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเป็นธรรมชาติ
3. ศรัทธา-ปัญญา-วิริยะ-สมาธิ-สติ ซึ่งได้แก่ “พลัง 5” อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จที่พึงประสงค์ มนุษย์ผู้เป็น “ศึกษิต” จะต้อง กล้าทำ-กล้ารับ-กล้าเผชิญ ต่อสิ่งที่ตัวเองกระทำซึ่งเป็นเกียรติยศของคน

นอกจากนี้ยังต้องถึงพร้อมในแง่ **“รู้เหตุ-รู้ผล-รู้ตน-รู้ประมาณ-รู้กาลเวลา-รู้บุคคล และ รู้ชุมชน”** โดยสามารถรักษา **ภูมิฐาน-ภูมิรู้-ภูมิธรรม** แห่งตนให้ดำรงอยู่ตลอดไป อย่าประพาดคิดตนเป็น **“Devil Advocate”** คิดในแง่บวกอย่าคิดในแง่ลบ ยึดหลักในการคิดเรื่องใด ๆ ก็ตามง่าย ๆ ดังนี้

Think globally,

Speak regionally,

Do locally.

จากที่เกริ่นมาทั้งหมดนั้นจะพบว่าพื้นฐานหรือรากฐานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งว่าที่จะต้องวางรากฐานที่มั่นคง ถูกทิศทาง ถูกกาลเวลา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาโดยการต่อยอดจะกระทำไม่ได้เลยถ้าพื้นฐานของการศึกษาไม่มั่นคง ถ้าต้องการสร้างคนให้มีความพร้อมในทุกด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นต้องเริ่มต้นที่ระบบการศึกษาที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง (สามารถนำไปใช้งานได้จริงไม่ใช่แค่แสดงโหวทหรือเพียงการอภิปรายเท่านั้น)

การศึกษาให้ได้มาซึ่งการเป็น “ศึกษิต” นั้นกล่าวอย่างง่ายคือ

“Education is STARS.”

S – student

T – teaching

A – administration

R – resources

S – social

ดังนั้นการจัดการศึกษาของชาติจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใน “STARS” ให้ครบถ้วน วางแผนการดำเนินการ เตรียมความพร้อม หลักสูตรที่ทันสมัย อุปกรณ์การเรียนการสอน วิธีการสอน สื่อการสอน สภาพสังคม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ได้มาซึ่งความเป็น “ศึกษิต” คิดเป็น วิเคราะห์เป็น สังเคราะห์เป็น สร้างองค์ความรู้ได้ เข้าถึงกระบวนการสร้างคนผ่านการศึกษา โดยเน้น “กระบวนการทางวิทยาศาสตร์” ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลักคือ

1. Problem solving
2. Reasoning and Proof
3. Communication (Conclusion)
4. Connection
5. Re-presentation

ในการปฏิรูปการศึกษาจำต้องทำให้ “ศึกษิต” มี

- (I) Social responsibility
- (II) Employability in Workplace
- (III) Lifelong learning

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนหวังว่าข้อเขียนนี้คงมิใช่เสียงนกเสียงกา แต่จะเป็นเสียงดังกึกก้องกัมปนาทของมหาสมุทรเมื่อกระทบโสตประสาทของผู้มีอำนาจและความรับผิดชอบต่อวงการศึกษาไทยจักได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เกิด “ศึกษิต” ให้จงได้ แต่มิใช่ภายใต้อุ้งมือของคนหน้าเดิมไม่กี่คนที่คุ่มชะตาการศึกษาของชาติที่ล้มลุกคลุกคลานมาไม่ทราบกี่ระลอกแล้ว ยังหลงตัวเองโดยขอโอกาสปฏิรูปการศึกษาภายใต้วังกว้างที่ไม่เคยประสบผลสำเร็จเลย ยิ่งปฏิรูปการศึกษามากเท่าใดก็จะพบความล้มเหลวแห่งวงการศึกษามากเท่านั้น

อนิจจาวงการการศึกษาไทย ฤจะถึงคราวต้องล่มสลายชั่วกัลปาวสาน.

Kalos kagathos

Von

Enos Cornelius

Dozent La Sapienza

χουχαατ θαμμαχαροεν